

Briuselis, 2024 m. lapkričio 25 d.
(OR. en)

16124/24

JEUN 281
SOC 863
EMPL 588
AGRI 829
SUSTDEV 127
EDUC 441

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Delegacijoms
Dalykas:	Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl globalių galimybių suteikimo kaimo ir atokiose vietovėse gyvenančiam jaunimui

Delegacijoms priede pateikiamos pirmiau nurodytos Tarybos išvados, kurios buvo patvirtintos Tarybos (švietimas, jaunimas, kultūra ir sportas) 2024 m. lapkričio 25–26 d. posėdyje.

Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl globalių galimybių suteikimo kaimo ir atokiose vietovėse gyvenančiam jaunimui

TARYBA IR TARYBOJE POSĖDŽIAVĘ VALSTYBIŲ NARIŲ VYRIAUSYBIŲ ATSTOVAI,
PRIPAŽINDAMI, KAD:

1. Kaimo bendruomenės atlieka esminį vaidmenį stiprinant Europos Sąjungos viziją ir yra neatsiejamas nuo Sąjungos tapatybės. Kaip teigiama Europos Komisijos ilgalaikėje ES kaimo vietovių vizijoje¹, „kaimo vietovės yra mūsų visuomenės struktūra ir mūsų ekonomikos ritmas“, todėl joms reikia skirti daugiau dėmesio. Kraštovaizdžio, kultūros ir paveldo įvairovė yra vienas iš svarbiausių ir ryškiausių Europos kaimo ir atokių vietovių bruožų. Gyvenimas šiose vietovėse gali turėti daug pliusų, įskaitant geresnę gyvenimo kokybę, mėgavimąsi gamta ir biologine įvairove, mažesnę taršą, galimas mažesnes pragyvenimo išlaidas, saugesnę aplinką² ir tvirtesnes bendruomenes.

¹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui: „Ilgalaikė ES kaimo vietovių vizija: stipresnės, sujungtos, atsparios ir klestinčios kaimo vietovės iki 2040 m.“ (Komunikatas dėl ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos), COM(2021) 345 final.

² Eurostato internetinė statistika: „Miesto ir kaimo Europa. Gyvenimo kokybė kaimo vietovėse 2022 m.“.

2. Iki 2040 m. Europos Sąjunga (ES) siekia sukurti stipresnes, sujungtas, atsparias ir klestinčias kaimo bendruomenes³. Nepaisant dabartinių pastangų, tarp kaimo ir miesto vietovių esama didelių skirtumų, nors kaimo vietovėse gyvena 137 mln. žmonių, t. y. maždaug trečdalis ES gyventojų⁴. Nors kaimo bendruomenės yra labai svarbios darniam vystymuisi ir ekonominei bei socialinei sanglaudai, jos taip pat dažnai patiria gyventojų, ypač jaunų žmonių, skaičiaus mažėjimo poveikį. Todėl su socialiniais ir ekonominiais iššūkiais susiduria didesnė ES kaimo ir atokiose vietovėse gyvenančių žmonių dalis.
3. Gyvenimo kaimo ir atokiose vietovėse pranašumus gali nusverti iššūkiai, įskaitant, be kita ko, mažiau galimybių įsidarbinti, silpnesnę infrastruktūrą (susijusią su energetika, transportu, judumu ir informacija), mažiau galimybių gauti kokybišką išsilavinimą ir mokymą visais lygmenimis, įskaitant ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą, naudotis socialinėmis paslaugomis, gauti sveikatos priežiūros paslaugas ar užsiimti sporto, kultūros ir laisvalaikio veikla. Todėl daugelis žmonių, neretai jaunų, ieškodami geresnių galimybių, gali priimti sprendimą išvykti iš kaimo ir atokių vietovių. Tam tikrose geografinėse vietovėse tai gali lemti svarbius demografinių struktūrų pokyčius⁵.
4. Nors jaunų žmonių galimybes lemia jų vietos realijos, vis didesnį poveikį jų gyvenimui daro pasaulinės tendencijos, pavyzdžiui, klimato kaita, skaitmenizacija, psichikos sveikatos problemos, užimtumo ir švietimo galimybės, ekonominė ir kitokia nelygybė. Kaimo jaunuoliams globalios⁶ galimybės yra galimas būdas panaikinti atotrūkį tarp jų artimiausios aplinkos ir platesnės pasaulinės perspektyvos, pritaikant strategijas ir sprendinius prie jų vietos poreikių ir sąlygų⁷.

³ Išvados dėl ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos, dok. 15631/23.

⁴ „Kaimo vietovės sudaro 341 mln. hektarų, t. y. 83 % viso ES žemės ploto. Daugiau kaip pusė šios kaimo žemės ploto yra nutolusios vietovės, o tai reiškia, kad jos yra toli nuo miestų. Didmiesčiai, miestai ir priemiesčiai kartu sudaro 17 % ES žemės ploto (70,3 mln. ha).“ Komunikatas dėl ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos. SWD (1 dalis).

⁵ Europos Sąjungos leidinių biuras. Eurostat regionų metraštis, 2023 m. leidimas (Eurostat regionų metraštis), 2023.

⁶ Terminas „globalus“ išsamiau apibrėžtas I priede.

⁷ Komunikatas dėl ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos.

5. „Kaimiškumas“ nereiškia nekintamos sąvokos, aplinkos ar aplinkybių⁸. Kaimo ir atokiose vietovėse esama įvairių ir gyvybingų bendruomenių, kurias sudaro įvairių poreikių ir iššūkių turintys jaunuoliai. Dėl tokios įvairovės reikia atsakymų ir sprendinių, pritaikytų prie regionų ir vietos poreikių, atsižvelgiant į unikalius kiekvienos vietovės poreikius ir išteklius. Šiame kontekste reikėtų atsižvelgti į atokiausių regionų ypatumus, nes dėl jų kaip salų padėties ir izoliuotumo tarp miesto ir kaimo vietovių neretai atsiranda dar didesnis atotrūkis. Taip pat labai svarbu užtikrinti vienodą požiūrį ir visapusišką jaunimo dalyvavimą tiek kaimo, tiek miesto aplinkose, suprasti skirtumus ir mažinti kaimo ir miesto atotrūkį ten, kur jis egzistuoja, be kita ko, stiprinant kaimo ir miesto vietovių jungtis visose valstybėse narėse.
6. Nors jaunimui Europos Sąjungoje skiriamas įvairiapusis ir platus dėmesys, manoma, kad daugelyje jauniems žmonėms skirtų politikos sričių nepakankamai dėmesio skiriama kaimo aspektams ir kad kaimo politikoje gali būti neatsižvelgiama į konkrečius jaunimo, gyvenančio kaimo, atokiuose, periferiniuose, mažiau išsivysčiusiuose ir atokiausiuose regionuose, poreikius ir aplinkybes^{9, 10}.

⁸ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Bendros žemės ūkio politikos poveikio kaimo vietovių teritorinei plėtrai vertinimo santrauka“ {SWD(2021) 398 final}.

⁹ ES ir Europos Tarybos jaunimo partnerystė. Jaunimas kaimo vietovėse: įvairus, ignoruojamas ir nesirealizavęs.

¹⁰ Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 174 ir 349 straipsniuose pripažįstamas kaimo vietovių, atokiausių regionų, pramonės pereinamojo laikotarpio vietovių bei didelių ir nuolatinių gamtinių arba demografinių trūkumų turinčių vietovių, pavyzdžiui, labai retai apgyvendintų toliausiai į šiaurę esančių regionų bei salų, pasienio ir kalnuotų vietovių ypatingas statusas. Šiame dokumente nuorodos į kaimo ir atokias vietas taip pat apima periferinius, mažiau išsivysčiusius ir atokiausius regionus.

7. Pagal 2019–2027 m. ES jaunimo strategiją¹¹, kuri yra Europos bendradarbiavimo jaunimo politikos srityje pagrindas, ir Europos jaunimo tikslus¹² dėmesys sutelkiamas į pagrindines sritis, susijusias su jaunimo dalyvavimu, įsitraukimu ir prasmingu indėliu į visuomenę. Pagal jaunimo tikslą Nr. 3 labai daug dėmesio skiriama įtraukimams visuomenėms, kuriose visiems jaunuoliams sukuriamą prieinamą ir atvirą aplinką, o pagal jaunimo tikslą Nr. 6 – kaimo vietovių, kuriose jauni žmonės galėtų realizuoti savo potencialą, kūrimui¹³.
8. Tarybos išvadose dėl daugiau galimybių jaunimui kaimo ir atokiose vietovėse¹⁴ pabrėžiama vietos galimybių svarba ir skatinama laikytis įvairius sektorius apimančio požiūrio, o ES valstybės narės raginamos skatinti ir palengvinti įvairios kilmės jaunuolių iš kaimo ir atokių vietovių aktyvų pilietiškumą ir prasmingą dalyvavimą priimančiam visus svarbius sprendimus, ypač jiems poveikį darančiais klausimais.
9. Su socialine įtrauktimi kaimo ir atokiose vietovėse susiję iššūkiai gali būti siejami su žemės buvimu ir galimybe ja naudotis, infrastruktūra, skaitmeninėmis technologijomis, informacija ir kokybiškomis socialinėmis ir sveikatos priežiūros paslaugomis, švietimo, darbo su jaunimu ir užimtumo galimybėmis, taip pat su dalyvavimo priimančiam visus svarbius sprendimus lygiu. Itin svarbu visiems užtikrinti vienodas galimybes be jokios diskriminacijos.

¹¹ Europos Sąjungos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje sistemos: 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija (2018/C 456/01).

¹² Europos Sąjungos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje sistemos: 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija (2018/C 456/01).

¹³ Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių atstovų rezoliucija, kuria nustatomos ES jaunimo dialogo valdymo gairės. 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija (OL C 189, 2019 6 5).

¹⁴ Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl daugiau galimybių jaunimui kaimo ir atokiose vietovėse, OL C 193, 2020 6 9.

10. 2020 ir 2021 m. Komisijos priimtose penkiose lygybės sąjungos strategijose¹⁵, taip pat Komisijos komunikate dėl visapusiško požiūrio į psichikos sveikatą¹⁶ pabrėžiama įvairius sektorius apimančio požiūrio svarba. Šiuose dokumentuose akcentuojama, kad asmenys vienu metu gali priklausyti vienai ar kelioms pažeidžiamoje padėtyje esančioms grupėms, ir parodoma, kad reikia kovoti su daugialypėmis ir sąveikiomis diskriminacijos formomis. Tai gali turėti didelį poveikį jauniems žmonėms, įskaitant gyvenančius kaimo ir atokiose vietovėse; jie nėra vienalytė grupė ir jų „tapatybė gali būti įvairi, o poreikiai, ištekliai, aplinka, iš kurios jie kilę, gyvenimo situacija, interesai, iššūkiai ir turimos galimybės yra skirtingi“¹⁷.
11. Komisijos komunikate dėl visapusiško požiūrio į psichikos sveikatą ir Tarybos išvadose dėl visapusiško požiūrio į Europos Sąjungos jaunuolių psichikos sveikatą¹⁸ Europos Sąjungoje nustatytas poreikis imtis konkrečių priemonių, susijusių su prevencija, skatinimu ir parama kaimo ar atokiose vietovėse gyvenančių jaunuolių psichikos sveikatos srityje¹⁹.

¹⁵ 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategija; 2020–2025 m. LGBTIQ asmenų lygybės strategija; 2020–2025 m. lyčių lygybės strategija; 2020–2025 m. ES kovos su rasizmu veiksmų planas; 2020–2030 m. romų lygybės, įtraukties ir dalyvavimo strateginis planas.

¹⁶ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl visapusiško požiūrio į psichikos sveikatą (Komunikatas dėl visapusiško požiūrio į psichikos sveikatą), COM(2023) 298 final.

¹⁷ Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl jaunimui įtraukties visuomenės, OL C, C/2024/3808, 2024 6 27.

¹⁸ Tarybos ir valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl visapusiško požiūrio į Europos Sąjungos jaunuolių psichikos sveikatą, OL C, C/2023/1337, 2023 11 30.

¹⁹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl visapusiško požiūrio į psichikos sveikatą, COM(2023) 298 final.

12. Tarybos išvadose dėl psichikos sveikatos²⁰ pripažįstama, kad „psichikos sveikatos problemos yra susijusios su įvairių formų nelygybe, su kuria susiduria, pavyzdžiui, pažeidžiamoje padėtyje esantys asmenys, mažumos, marginalizuotos grupės ir nepalankioje socioekonominėje padėtyje esantys asmenys, įskaitant ilgalaikės priežiūros įstaigose gyvenančius asmenis, vienišumą ir socialinę izoliaciją patiriančius asmenis, vaikus ir jaunimą, vyresnio amžiaus žmones, moteris, LGBTI²¹ asmenis, vėžiu sergančius pacientus, asmenis su negalia, pabėgėlius, migrantus, kalinius ir benamius asmenis“.
13. Moterys ir mergaitės yra gyvybiškai svarbios kaimo ir atokių vietovių darniam vystymuisi ir suteikia vietos bendruomenėms pridėtinės vertės. Jos neretai yra inovacijų, įvairinimo ir naujų galimybių kūrimo varomoji jėga²². Tačiau į šiuos vaidmenis dažnai neatsižvelgiama arba jie lieka nepastebėti. Daugelis moterų ir mergaičių kaimo ir atokiose vietovėse vis dar susiduria su sunkumais, susijusiais su užimtumu, verslininkyste, kokybiško švietimo ir mokymo galimybėmis, nevienodu priežiūros pareigų pasidalijimu, galimybėmis naudotis žeme, ikimokykliniu ugdymu ir priežiūra, ilgalaikė priežiūra ir sveikatos priežiūros paslaugomis, taip pat nepakankamu atstovavimu priimant sprendimus^{23, 24}.

²⁰ Tarybos išvados dėl psichikos sveikatos (dok. 15971/23, 24 punktas).

²¹ Žr. Komisijos 2020–2025 m. LGBTIQ asmenų lygybės strategiją (COM(2020) 698 final).

²² European Investment Bank, *Support for female entrepreneurs: Survey evidence for why it makes sense* (Europos investicijų bankas, „Parama moterims verslininkėms: apklausų duomenys, įrodantys, kad ji prasminga“), 2022 m. lapkričio mėn., ISBN: 978-92-861-5378-5.

²³ Komunikatas dėl ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos.

²⁴ Europos Komisija, Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas, 9-oji ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos ataskaita (9-oji sanglaudos ataskaita), 2024 m. kovo mėn.

14. ES pripažįsta, kad demografiniai pokyčiai, be kita ko, priklauso nuo asmenų ir šeimų apsisprendimo dėl gyvenimo būdo, ir pabrėžia, kad reikia palankios viešosios politikos, kad jaunimas galėtų visapusiškai realizuoti savo potencialą. Komunikate „Demografiniai pokyčiai Europoje. Veiksmų rinkinys“²⁵ visų pirma akcentuojamas itin didelis poreikis padėti jaunesnėms kartoms gauti kokybišką darbą, įpirkti būstą ir pasiekti deramą gyvenimo lygį.
15. Kaimo ir mažiau išsivystę regionai visų pirma gali susidurti su senėjančia visuomene, žemu išsilavinimu, darbo jėgos mažėjimu, jaunimo išvykimu ir rizika, kad kils specialistų ugdymo kliūčių²⁶, o tai kenkia jų gebėjimui kurti tvarią ekonomiką, taip pat trukdo jų konkurencingumui ir augimui. Komisijos komunikate „Specialistų potencialo išnaudojimas Europos regionuose“ pabrėžiama, kad šiuos regionus reikia paversti gyvybinga, specialistų formuojama ekonomika, remiantis kaimo regionų vietos pranašumais. Šiems uždaviniams spręsti reikia pritaikytos paramos, kad jaunimas įgytų daugiau galių, būtų pagerintos galimybės gauti išsilavinimą, mokytis ir įsidarbinti, būtų daugiau galimybių naudotis inovacijomis ir mokymo priemonėmis, investuojama į galimybių gauti kokybišką darbą sukūrimą ir skatinama socialinė įtrauktis. Siekiant mažinti teritorinius skirtumus ir didinti socialinę sanglaudą visoje ES, labai svarbu užtikrinti, kad kaimo ir atokiose vietovėse gyvenantys žmonės, įskaitant jaunimą, turėtų galimybę klestėti^{27, 28}.

²⁵ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Demografiniai pokyčiai Europoje. Veiksmų rinkinys“ (Komisijos demografijos veiksmų rinkinys“, COM(2023) 577 final.

²⁶ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Specialistų potencialo išnaudojimas Europos regionuose“ (Komunikatas dėl specialistų potencialo išnaudojimo), COM(2023) 32 final.

²⁷ Europos Komisija, Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas, 9-oji ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos ataskaita (9-oji sanglaudos ataskaita), 2024 m. kovo mėn.

²⁸ Europos Sąjungos leidinių biuras, Eurostato regionų metraštis – 2023 m. leidimas.

16. Sanglaudos politika, o kaimo vietovėse – Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪFKP) atlieka svarbų vaidmenį remiant valstybių narių ir regionų pastangas geriau apsvarstyti įvairius vystymosi iššūkius, reformų poreikius ir skirtingus socialinius, ekonominius ir teritorinius skirtumus, tikslinę paramą nukreipiant į konkrečius kiekvieno regiono poreikius. Atsižvelgiant į asimetrinį žaliosios ir skaitmeninės pertvarkų, demografinės transformacijos, kintančių pasaulinių ekonomikos tendencijų ar klimato kaitos keliamų iššūkių poveikį, infrastruktūros, žmogiškojo kapitalo ir paslaugų poreikių nustatymas gali palengvinti veiksmingesnį ES lėšų programavimą atokiausiuose, retai apgyvendintuose, salų, kalnuotuose ir pasienio regionuose bei kaimo vietovėse. Tai gali padėti įvairinti užimtumo galimybes ir stiprinti formalųjį ir neformalųjį švietimą ir mokymą, be kita ko, remiant skaitmenizaciją, kad kaimo ir atokūs regionai taptų patrauklesni gyventi ir dirbti, taip užtikrinant jų darnų vystymąsi²⁹.

²⁹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl 9-osios sanglaudos ataskaitos, COM(2024) 149 final, ir 9-oji sanglaudos ataskaita.

17. Jungtinių Tautų pasauliniame veiksmų plane „Šeimos ūkininkavimo dešimtmetis“ (2019–2028 m.)³⁰ pabrėžiama, kad, šeimos ūkininkavimo srityje siekiant užtikrinti kartų tvarumą, labai svarbu įgalinti jaunimą, visų pirma jaunas moteris, sudarant palankesnes sąlygas naudotis žeme, gamtos ištekliais, informacija, švietimu, infrastruktūra, finansinėmis paslaugomis, rinkomis ir dalyvauti su ūkininkavimu susijusiuose politikos formavimo procesuose. Palengvinus perdavimą iš kartos į kartą, jaunieji ūkininkai gali derinti tradicines vietos žinias su novatoriška praktika, kad būtų propaguojamas labai svarbus jų vaidmuo įtraukios kaimo plėtros srityje. Neigiama ūkininkų senėjimo tendencija gali kelti pavojų kaimo vietovių gyvybingumui, todėl paramos jaunesiems ūkininkams ir verslininkams formų stiprinimas, padedant jiems pradėti žemės ūkio veiklą, skatinant ūkių perdavimą ir didinant žemės ūkio patrauklumą jaunesniajai kartai, kartu su bendra žemės ūkio politika (BŽŪP) gali atlikti svarbų vaidmenį kartų kaitai.
18. EBPO rekomendacijoje dėl geresnių galimybių jaunimui kūrimo raginama imtis tikslinių priemonių, skirtų remti pažeidžiamoje ir nepalankioje padėtyje esančius jaunuolius. Tai apima integruotų socialinių, sveikatos priežiūros, būsto ir užimtumo paslaugų, pritaikytų prie vietos aplinkybių, teikimą. Rekomendacijoje pabrėžiama investicijų į kaimo jaunuolių švietimą, būstą ir sveikatą, taip pat suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimo, svarba siekiant sukurti jų sėkmei palankią aplinką³¹.

³⁰ FAO ir IFAD, 2019 m., Jungtinių Tautų šeimos ūkininkavimo dešimtmetis 2019–2028 m. Pasaulinis veiksmų planas. Roma.

³¹ EBPO, Tarybos rekomendacija dėl geresnių galimybių jaunimui kūrimo, Tarybos posėdis ministrų lygmeniu, 2022 m. birželio 9–10 d., JT03497457.

ATSIŽVELGDAMI Į TAI, KAD:

19. Visoje Europoje nepakankamas kaimo regionų gebėjimas pritraukti specialistus³² arba naudotis infrastruktūra ir kokybiškomis paslaugomis, susijusiomis su kasdieniu gyvenimu, kelia didelių kliūčių kaimo jaunimo gerovei ir socialiniam bei ekonominiam vystymuisi. Tai gali riboti kaimo jaunimo junglumą ir galimybes gauti kokybišką išsilavinimą ir mokymą, įsidarbinti, gauti sveikatos priežiūrą, būstą, socialines paslaugas, dalyvauti darbo su jaunimu veikloje, užsiimti kultūros, sporto ir laisvalaikio veikla, taip pat kliudyti jų socialinėms ir ekonominėms galimybėms, taigi ir laisvei pasilikti³³.
20. Daugelis kaimo ir atokiose vietovėse gyvenančių jaunuolių susiduria su kliūtimis, susijusiomis su galimybėmis mokytis, be to, jie yra nepakankamai informuoti apie galimybes, susijusias su skaitmeninėmis paslaugomis ir platformomis, todėl didėja izoliacija ir galimas skaitmeninis atotrūkis tarp kaimo ir miesto vietovių. Skaitmeninė prieiga, su darbu susiję ir skaitmeniniai įgūdžiai gali paskatinti vietos lygmens įgalėjimą ir įtraukti^{34, 35}. Nesimokančiam, nedirbančiam ir mokymuose nedalyvaujančiam (NEET) jaunimui šios kliūtys gali būti ypač žalingos, nes ribotas skaitmeninis junglumas dar labiau riboja jų galimybes siekti švietimo, užimtumo ir mokymo galimybių, o tai didina tokių jaunuolių socialinę ir ekonominę izoliaciją. Siekiant vėl įtraukti NEET jaunimą ir suteikti jam įgūdžių, kurių reikia norint dirbti šiuolaikinėje darbo rinkoje, būtina šalinti skaitmeninę atskirtį. Sustiprintoje Jaunimo garantijų iniciatyvoje³⁶ pabrėžiama, kad svarbu remti jaunimo, ypač NEET jaunuolių, integraciją į darbo rinką vietos lygmeniu, taip pat kaimo ir atokiose vietovėse, užtikrinant, kad vietos ir regionų lygmenimis būtų užtikrintos būtinos galimybės ir taip jiems būtų lengviau pasilikti šiose vietovėse.

³² Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Specialistų potencialo išnaudojimas Europos regionuose“ (Komunikatas dėl specialistų potencialo išnaudojimo), COM(2023) 32 final, 2023 m.

³³ Letta, E. (2024), *Much more than a market, Speed, Security, Solidarity Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens* (E. Letta (2024 m.), „Daug daugiau nei rinka. Sparta, saugumas ir solidarumas – bendrosios rinkos įgalinimas siekiant tvoros ateities ir klestėjimo visiems ES piliečiams“), 2024 m. balandžio mėn.

³⁴ Komunikatas dėl ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos.

³⁵ Komunikatas dėl 9-osios sanglaudos ataskaitos ir 9-oji sanglaudos ataskaita.

³⁶ 2020 m. spalio 30 d. Tarybos rekomendacija „Tiltas į darbo rinką. Sustiprinta Jaunimo garantijų iniciatyva“, kuria pakeičiama 2013 m. balandžio 22 d. Tarybos rekomendacija dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo (2020/C 372/01).

21. Daugelyje kaimo ir atokių vietovių visoje Europoje jaunimas, ypač moterys ir jauni žmonės su negalia, susiduria su nevienodomis galimybėmis, palyginti su miesto vietovėmis, kiek tai susiję su prieiga prie formaliojo ir neformaliojo švietimo bei mokymo, taip pat savišvietos galimybėmis, ir susiduria su didelėmis asmeninio ir profesinio tobulėjimo kliūtimis. Dėl ribotos prieigos prie kokybiškų švietimo ir mokymo programų ir riboto jų prieinamumo ne tik didėja įgūdžių trūkumas, bet gali prasidėti protų nutekėjimas ir padidėti kaimo jaunuolių, kuriems sunku rasti jų kvalifikacijas atitinkančias darbo vietas, nedarbo lygis.
22. Prieiga prie globalios ir išsamios informacijos apie vietos, regionines, nacionalines ir ES programas ir finansavimo galimybes yra itin svarbi kaimo jaunimo vystymuisi ir įgalėjimui. Vertikalūs ir horizontalūs kalbos barjerai gali trukdyti jaunuoliams suprasti ir veiksmingai naršyti šiuos dokumentus, taip apribojant kaimo jaunimo galimybes dalyvauti ES iniciatyvose³⁷³⁸. Veiksmingą informacijos sklaidą gali palaikyti tarpsektorinis bendradarbiavimas – tai padeda įveikti šias kliūtis, skatina gebėjimų stiprinimą ir puoselėja vietos tinklus. Tai itin svarbu siekiant užtikrinti lygiateisį dalyvavimą ir kuo labiau padidinti ES programų, pavyzdžiui, „Erasmus+“, Europos solidarumo korpuso ir LEADER, naudą, taip pat finansavimo galimybes kaimo jaunimui visoje Europoje visais lygmenimis.
23. Geografiniai veiksniai gali trukdyti jaunimui įsidarbinti, taip pat jo galimybėms, kiek tai susiję su įperkamu būstu ir geresniu junglumu; taip sukuriamas netikrumas, didesnė priklausomybė nuo finansinių išteklių ir skatinamas judumas bei urbanizacija vietos lygmeniu.

³⁷ Moxon D., Bárta O. (2024). *EUYD10 Results of the Consultation Phase: We Need Youth* („ESJD10 konsultavimosi fazės rezultatai: mums reikia jaunimo“). DOI: 10.5281/zenodo.10656746.

³⁸ ES kaimo vietovių veiksmų planas minimas Komisijos komunikate Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Ilgalaikė ES kaimo vietovių vizija: stipresnės, sujungtos, atsparios ir klestinčios kaimo vietovės iki 2040 m.“, COM (2021) 345 final.

24. Kaimo jaunimo bendruomenės gali susidurti su iššūkiais, tokiais kaip prastesnis išsilavinimas, nedarbas ar deramų darbo sąlygų trūkumas. Be to, dėl nepakankamos prieigos prie darbo su jaunimu, jaunimo organizacijų, bendruomenių erdvių ir kokybiškos socialinės, kultūrinės, sporto ir laisvalaikio veiklos gali kilti sunkumų kurti bendruomenes, prie jų prisijungti ar jas išlaikyti. Dėl šių veiksnių gali sumažėti socialinės sąveikos galimybės, o tai gali turėti neigiamą poveikį gerovei, sukelti atskirties, vienišumo jausmus ir gali lemti silpnas paramos sistemas.
25. Kaimo ir atokiose vietovėse gyvenantiems jaunuoliams gali nepakakti paramos paslaugų, be kita ko, psichikos sveikatos³⁹ srityje. Psichikos sveikatos problemos gali turėti neigiamą poveikį jų švietimui, užimtumui ir socialinei apsaugai. Tos problemos apima, be kita ko, atskirties jausmą, dėl kurio atsiranda neigiamas izoliacijos jausmas; bendraamžių patyčias ir priekabiavimą internete ir ne internete; perteklinį žiniasklaidos naudojimą, baimę nepasinaudoti galimybėmis ir didesnę pažeidžiamumą priklausomybių atžvilgiu. Tuo pačiu metu šie jaunuoliai neturi pakankamos prieigos prie struktūrų, kurios galėtų padėti jiems išvengti šių grėsmių ir atsigauti jas patyrus, todėl nerimas ir depresija išlieka, o daugelis psichikos sveikatos problemų nėra išsprendžiamos.
26. Sveiką ilgaamžiškumą lemia įvairūs veiksniai, įskaitant sveikatingumo skatinimą ir ligų prevenciją, prieigą prie sveikatos priežiūros paslaugų, gyvenimo ir darbo sąlygas, profesinės veiklos rūšis ir aplinką. Kaimo vietovės yra naudingos sveikatai, pavyzdžiui, jose geresnė oro kokybė, esama arti gamtos, tačiau miestų regionuose paprastai yra daugiau ir įvairesnės sveikatos priežiūros infrastruktūros⁴⁰. Kokybiškų sveikatos priežiūros paslaugų trūkumas siejamas su sunkumais vykdant sveikatos problemų prevenciją ir gydymą. Be to, nors žemės ūkis suteikia daug užimtumo galimybių daugelyje kaimo vietovių, tokia profesinė veikla kaip ūkininkavimas gali daryti pavojingą arba žalingą poveikį fizinei sveikatai⁴¹. Todėl labai svarbu investuoti į darbo jėgą taupančias ir darbo jėgą didinančias technologijas.

³⁹ Komunikatas dėl visapusiško požiūrio į psichikos sveikatą, COM(2023) 298 final.

⁴⁰ Eurostato 2023 m. regionų metraštis.

⁴¹ ES BŽŪP tinklas: *Supporting the health and well-being of Europe's agricultural workforce, Policy Insight*, („Parama Europos žemės ūkio darbuotojams ir jų gerovei. Politikos įžvalga“), 2023 m. birželio mėn.

27. Kaimo ir atokiose vietovėse gyvenantys jaunuoliai su negalia gali susidurti su didelėmis kliūtimis, darančiomis poveikį jų gyvenimo kokybei ir galimybėms, pavyzdžiui, su ribota prieiga prie įtraukaus ir kokybiško švietimo ir mokymo, specializuotos sveikatos priežiūros, taip pat su netinkamu transportu ir junglumu. Šie iššūkiai rodo, kad reikia imtis tikslinių veiksmų, kad šie jaunuoliai būtų labiau remiami^{42,43}.
28. Nors kaimo jaunimas, įskaitant moteris, turi didelį inovacijų ir ekonominio vystymosi potencialą, jis gali susidurti su kliūtimis, trukdančiomis gauti finansinių išteklių ir vykdyti sudėtingas finansavimo ir biurokratinės procedūras. Todėl prieinami ir aiškūs finansavimo mechanizmai, taip pat tikslinės investicijos siekiant remti kaimo jaunimo verslumą, įskaitant ūkininkavimą, gali būti itin svarbūs^{44, 45, 46}.
29. Kaimo ir atokiose vietovėse gyvenantys jaunuoliai dažnai susiduria su ypatingais tvarumo iššūkiais, kuriuos dar labiau paaštrina gilėjanti klimato krizė, ir tai daro didelį poveikį jų kasdieniam gyvenimui. Palyginti su miestuose gyvenančiais bendraamžiais, jie dažnai yra labiau pažeidžiami su aplinka ar klimatu susijusiais klausimais. Jiems reikia didesnių galimybių naudotis tvariais ištekliais ir sprendimais, o tai dar labiau padidina jų pažeidžiamumą dėl grėsmių aplinkai. Kaip pabrėžiama JT Darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m.⁴⁷, šių galimybių trūkumas trukdo jaunimui ne tik spręsti neatidėliotinus tvarumo klausimus, bet ir prisidėti prie klimato krizės švelninimo. Be to, siekiant tinkamai spręsti šiuos klausimus ir įveikti šiuos iššūkius savo aplinkoje, jaunuoliams reikia prieigos prie kokybiško formaliojo ir neformaliojo švietimo ir mokymo, kad įgytų reikiamus įgūdžius ir gebėjimus.

⁴² Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Lygybės Sąjunga. 2021–2030 m. neįgalųjų teisių strategija“ (ES neįgalųjų teisių strategija), COM(2021) 101 final.

⁴³ Komunikatas dėl ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos.

⁴⁴ Komunikatas dėl ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos.

⁴⁵ Europos regioninės plėtros fondas, INTERREG Europe, Politikos dokumentas: *How to boost entrepreneurship in rural areas?* („Kaip skatinti verslumą kaimo vietovėse?“), 2020 m. balandžio mėn.

⁴⁶ Europos Komisija: *Taking stock of how CAP Strategic Plans contribute to the objectives of the long-term vision for the EU's rural areas* („Kaip BŽŪP strateginiai planai padeda siekti ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos tikslų“), 2023 m. birželio mėn.

⁴⁷ Jungtinės Tautos. A/RES/70/11. Keiskime mūsų pasaulį. Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.

30. Nuolatinis vystymasis dalyvaujant vietos gyventojams yra itin svarbus kaimo plėtrai, todėl kaimo ir atokiose vietovėse reikia tvirto pagrindo prasmingam jaunimo dalyvavimui. Kaimo jaunuoliai turėtų būti pripažinti pagrindiniais kaimo plėtros suinteresuotaisiais subjektais, o politika turėtų būti parengta taip, kad atitiktų jų poreikius ir siekius, užtikrinant nuolatinį jų dalyvavimą ir įtaką sprendimų priėmimo procesuose visais lygmenimis. Kaip nurodyta Kaimo pakte⁴⁸, vienu iš pagrindinių tikslų turi būti įvardytas didesnis atsižvelgimas į kaimo vietovių nuomonę ir didesnis dėmesys toms vietovėms vietos, regionų, nacionalinėje ir ES politinėse darbotvarkėse.
31. Jauni žmonės kaimo ir atokiose vietovėse gali suteikti postūmį teigiamiems pokyčiams, ypač savo bendruomenėse, skatindami vystymąsi skaitmeninėje, socialinėje ir ekonominėje srityse. Tačiau, nepaisant kaimo jaunimo potencialo, jis dažnai susiduria su didelėmis kliūtimis, trukdančiomis visapusiškai realizuoti savo lyderystės gebėjimus ir pasinaudoti augimo galimybėmis. Įveikti šiuos iššūkius labai svarbu siekiant išnaudoti kaimo jaunuolių lyderystės potencialą ir suteikti jiems galių skatinti darnų vystymąsi savo bendruomenėse, taip puoselėjant integracinį augimą ir atsparumą visoje Europoje.

⁴⁸ Europos Komisija, Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas: *Open letter on the launch of the Rural Pact* („Atviras laiškas dėl Kaimo pakto paskelbimo“), 2021 m. gruodžio 17 d.

32. 2024 m. rugsėjo mėn. Budapešte vykusioje ES jaunimo konferencijoje⁴⁹ jaunimas pasiūlė padaryti kaimo ir atokias vietas gyvybingesnes ir patrauklesnes jauniems žmonėms:
- i) skatinant prasmingą kaimo jaunimo dalyvavimą, visų pirma sprendžiant klausimus, susijusius su aplinkos tvarumu, taip pat psichikos ir fizinės sveikatos;
 - ii) puoselėjant palankias kaimo bendruomenes, kovojant su išankstinėmis nuostatomis, kuriant prieinamą kartų dialogą ir bendras erdves, taip pat stiprinant ateities vizijas;
 - iii) plečiant prieigą prie jaunimo poreikiams pritaikytos infrastruktūros, pavyzdžiui, interneto ryšio, informacijos, transporto, švarios energijos, taip pat fizinės ir psichikos sveikatos paslaugų;
 - iv) didinant informuotumą apie alternatyvius užimtumo būdus, pavyzdžiui, darbą per atstumą ir novatorišką ūkininkavimą.
33. Budapešte vykusioje ES jaunimo konferencijoje⁵⁰ jaunimas taip pat pabrėžė, kad ES, nacionalinės ir vietos priemonės turėtų atitikti kaimo ir atokių vietovių jaunimo poreikius, realijas, pajėgumus ir išteklius ir jomis turėtų būti:
- i) remiamas jaunimo dalyvavimas kaimo plėtros ir sprendimų priėmimo procesuose, pavyzdžiui, pasitelkiant jaunimo ambasadorius, patariamąsias tarybas, vietos jaunimo tarybas ir dalyvaujamąjį biudžeto sudarymą;
 - ii) remiamas verslumas kaimo vietovėse, įskaitant ūkininkavimą, didinant informuotumą apie esamas ES ir nacionalines programas, mentorystę, skatinant skaitmeninę transformaciją ir finansinių paskatų, pavyzdžiui, mokesčių lengvatų ar bendro finansavimo galimybių, naudojimą;

⁴⁹ Bárta O., Moxon D. (2024 m.). *EUYD10 EU Youth Conference in Budapest, Hungary. Final Conference Report* („10-asis ESJD ciklas. ES jaunimo konferencija Budapešte (Vengrija). Galutinė konferencijos ataskaita“). DOI: 10.5281/zenodo.13836827.

⁵⁰ Bárta O., Moxon D. (2024 m.). *EUYD10 EU Youth Conference in Budapest, Hungary. Final Conference Report* („10-asis ESJD ciklas. ES jaunimo konferencija Budapešte (Vengrija). Galutinė konferencijos ataskaita“). DOI: 10.5281/zenodo.13836827.

- iii) skatinamos jaunimui pritaikytos platformos, kad būtų galima gauti informaciją apie jaunimo programas, kokybiško užimtumo galimybes ir finansavimą, taip pat pradedant ES masto kampaniją, kuria būtų skatinamos vienodos galimybės dirbti;
- iv) skatinamos kokybiško mokymosi galimybės ir jaunimo iniciatyvos, kuriomis būtų išplečiama kaimo jaunimo patirtis, pavyzdžiui, miesto ir kaimo jaunimo mainai, klimato srities projektai, mobilūs ir informavimo srities jaunimo darbuotojai, taip pat dalyvavimas kaimo jaunimo organizacijų veikloje;
- v) gerinamos galimybės naudotis paslaugomis ir informacija, susijusiomis su psichikos sveikata, pasitelkiant pavyzdinius vietos veiksmus ir skatinant dialogą dėl esamų finansavimo galimybių ir priemonių.

ATITINKAMAI PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ TINKAMAI LYGMENIMIS:

- 34. Kai tinkama, padėti nustatyti, plėtoti, stebėti ir užtikrinti sąžiningas ir vienodas galimybes kaimo ir atokiose vietovėse gyvenantiems jaunuoliams naudotis infrastruktūra, informacija, junglumu ir paslaugomis vietoje, taip pat priemonėmis, kuriomis gerinamas su jų kasdieniu gyvenimu susijęs prieinamumas.
- 35. Dėti daugiau pastangų siekiant padidinti skaitmeninės infrastruktūros ir paslaugų prieinamumą ir prieigą prie jų kaimo ir atokiose vietovėse, visų pirma teikiant paramą, kiek tai susiję su elektroniniais įtaisais ir kitais skaitmeniniais reikalais, nustatant aukštos kokybės plačiajuosčio ryšio aprėptį, gerinant skaitmeninį raštingumą ir kibernetinę saugą, taip pat, kai aktualu, keičiantis gerosios praktikos pavyzdžiais tarp vietos, regioninių ir nacionalinių valdžios institucijų⁵¹.

⁵¹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui: „2021–2027 m. skaitmeninio švietimo veiksmų planas. Švietimo ir mokymo pritaikymas prie skaitmeninio amžiaus“, COM(2020) 624 final.

36. Toliau remti vietinių kokybiško švietimo, mokymo, socialinių, sveikatos priežiūros, kultūros, jaunimo priežiūros, darbo su jaunimu, sporto ir laisvalaikio įstaigų, kuriomis gali pasinaudoti kaimo ir atokiose vietovėse gyvenantys jaunuoliai, tarpsektorinį bendradarbiavimą, kad būtų užtikrintos vienodos asmeninio tobulėjimo ir gerovės sąlygos jų aplinkybėmis, kartu skatinant fizinį ir skaitmeninį šių įstaigų ir susijusių paslaugų prieinamumą⁵².
37. Skatinti valdžios institucijas, ypač vietos lygmens institucijas kaimo ir atokiose vietovėse, sudaryti palankesnes sąlygas kaimo jaunimui dalyvauti, pavyzdžiui, steigiant jaunimo tarybas ir nustatant sprendimų priėmimo procesus, kurie galėtų būti konsultaciniai, patariamieji organai ir iniciatyvos. Tai gali prisidėti prie veiksmingo jaunimo dalyvavimo visuose sprendimų priėmimo procesuose srityse, kurios jam daro didžiausią poveikį, pavyzdžiui, švietimo, užimtumo, socialinės įtraukties, infrastruktūros, būsto, junglumo, sveikatos (ypač psichikos sveikatos) priežiūros ir aplinkos klausimais, ir gali sustiprinti pasitikėjimą demokratiniais procesais.
38. Skatinti saugių ir įtraukių jaunimo centrų ir erdvių steigimą ir veikimą kaimo ir atokiose vietovėse ir, kai aktualu, sudaryti palankesnes sąlygas nuolat remti jau esamus saugius ir įtraukius jaunimo centrus ir kartų tarpusavio sąveiką. Toliau stiprinti iniciatyvas ir programas, kuriomis siekiama įgalinti ir remti visų formų darbą su jaunimu, ir jaunimo organizacijas, siekiant pripažinti jų itin svarbų vaidmenį pasiekiant kaimo ir atokiose vietovėse ir atokiausiuose regionuose gyvenantį jaunimą.
39. Skatinti vietos dialogą kaimo plėtros klausimais, siekiant diskutuoti apie vietovės ateitį ir tvarius sprendimus, suburiant jaunimą, įvairioms politikos sritims atstovaujančias institucijas ir vietos valdžios institucijas, taip pat socialinius ir ekonominius suinteresuotuosius subjektus, kad būtų atspindėtas Komisijos ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos⁵³ užmojis.

⁵² Komunikatas dėl ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos.

⁵³ Komunikatas dėl ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos.

40. Skatinti specialistų rėmimo iniciatyvas, kuriomis laikomasi visapusiško požiūrio į specialistų puoselėjimą ir jų potencialo išnaudojimą visą jų gyvenimą, rengiant jaunimo darbuotojus, pedagogus ir specialistus, kad būtų tinkamai įvertinti įvairūs jaunimo talentai. Įgalinti jaunuolius pasinaudoti savo įgūdžiais, talentais ir gebėjimais, nepaisant konkrečių kliūčių, su kuriomis jie gali susidurti kaimo ir atokiose vietovėse⁵⁴.
41. Skatinti vietas ir, kai aktualu, regioninį jaunimo užimtumą, be kita ko, orientuojantis į nedirbantį, nesimokantį ir mokymuose nedalyvaujantį jaunimą (NEET), didinant informuotumą ir sudarant palankesnes sąlygas kurti įvairias darbo vietas ir perspektyvas kaimo ir atokiose vietovėse, daugiausia dėmesio skiriant galimybių įvairinimui ir plėtojimui įvairiuose sektoriuose, pavyzdžiui, žemės ūkio, gamybos, skaitmeniniame, prisitaikymo prie klimato kaitos ir paslaugų sektoriuose, ir teikiant paramą įgūdžių ugdymo ir mokymo programoms, pritaikytoms vietos ekonominei veiklai.
42. Skatinti įgyvendinti sustiprintą Jaunimo garantijų iniciatyvą kaimo ir atokiose vietovėse, pavyzdžiui, nustatant jaunimui teikiamas paslaugas, šalinant spragas naudojantis judriojo ryšio, internetinėmis paslaugomis arba vieno langelio principu veikiančiais centrais.
43. Išnagrinėti būdus, kaip pritraukti ir išlaikyti jaunimą kaimo ir atokiose vietovėse, ypatingą dėmesį skiriant jaunoms moterims, bendruomenėse, kad būtų užtikrintas jų ilgalaikis ekonominis klestėjimas ir gyvybingumas, ir, kai tinkama, apsvarstyti tarpsektorines priemones jiems remti.

⁵⁴ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Specialistų potencialo išnaudojimas Europos regionuose“ (COM(2023) 32 final).

44. Išnagrinėti ir remti iniciatyvas, kuriomis siekiama kartų bendradarbiavimo ir solidarumo, palengvinant dialogus ir teikiant išsamią informaciją apie gerąją praktiką, kad kaimo jaunimui būtų lengviau sėkmingai gyventi vietoje.
45. Plėtoti, stiprinti ir palaikyti fizinės ir psichikos sveikatos paramos programas, pritaikytas jaunimo kaimo ir atokiose bendruomenėse poreikiams, sukuriant tiek internetinius, tiek ne internetinius paramos tinklus, pavyzdžiui, psichologines ir kitas prevencines paslaugas mokyklose ir jaunimo centruose, siekiant kovoti su patyčiomis ir priklausomybe.

ATITINKAMAI RAGINA EUROPOS KOMISIJĄ, LAIKANTIS SUBSIDIARUMO PRINCIPO:

46. Išnagrinėti būdus, kaip sudaryti palankesnes sąlygas naudotis kaimo jaunimui skirtomis ES iniciatyvomis ir priemonėmis, daugiausia dėmesio skiriant kalbos ir administracinių kliūčių šalinimui. Prireikus supaprastinti formuluotes, kad jos būtų aiškesnės jaunimui, ir sumažinti nereikalingą biurokratinę naštą, užtikrinant, kad kaimo jaunimas galėtų lengviau naudotis šiais paramos mechanizmais ir informacija, be kita ko, per Europos jaunimo portalą. Informacija ir priemonės taip pat turėtų būti teikiamos jaunuoliams su negalia prieinamais formatais.
47. Atsižvelgiant į jaunimo aspekto integravimą, didinti kaimo jaunimo matomumą ES programose, į kurias įtrauktas jaunimo komponentas, ir ES jaunimo strategijoje po 2027 m. ir, kai tinkama, pasinaudoti jaunimo testu Europos lygmeniu rengiant specialius ir konkrečius veiksmus, skirtus visiems jaunuoliams, įskaitant gyvenančius kaimo ir atokiose vietovėse.

48. Išnagrinėti galimybes tikslingiau nukreipti ir maksimaliai panaudoti esamus finansinius mechanizmus ir, kai tinkama, galimybes perorientuoti iniciatyvas bendradarbiaujant su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, kad būtų padedama jauniems kaimo verslininkams, įskaitant, be kita ko, jaunuosius ūkininkus, pradėti, išlaikyti ir plėsti savo verslą, kartu atsižvelgiant į struktūrinius apribojimus, su kuriais jie gali susidurti siekdami gauti finansinių išteklių. Be to, skatinti kaimo ir atokiose vietovėse gyvenantį jaunimą naudoti esamas priemones, pavyzdžiui, Kaimo priemonių rinkinį⁵⁵, ir remti visų verslininkų kaimo ir atokiose vietovėse bendradarbiavimą. Tai padės užtikrinti būsimas darbo galimybes kaimo vietovėse, skatinant ekonominį atsparumą ir gyvybingumą.
49. Sudaryti palankias sąlygas įgyvendinti teritorinio poveikio vertinimą, įskaitant tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimą, įvertinant tikėtiną pagrindinių ES iniciatyvų poveikį kaimo ir atokioms vietovėms ir skatinant laikytis panašaus požiūrio nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis, kad būtų užtikrintas politikos ir priemonių, apimančių kaimo vietovėms svarbius klausimus, suderinamumas, nuoseklumas ir papildomumas.
50. Toliau kaupti žinias ir atlikti įrodymais pagrįstus mokslinius tyrimus apie kaimo ir atokiose vietovėse gyvenantį jaunimą, naudojantis esamomis priemonėmis, pavyzdžiui, jaunimo vikiu ir tyrimais, bendradarbiaujant, be kita ko, su ES ir Europos Tarybos jaunimo partneryste.
51. Toliau dėti pastangas gerinti informuotumą ir didinti galimai nepakankamai atstovaujamų grupių, pavyzdžiui, jaunimo kaimo ir atokiose vietovėse, dalyvavimą ES jaunimo dialoge ir kitose atitinkamose ES iniciatyvose, pavyzdžiui, INTERREG savanorių jaunimo (IVY) iniciatyvoje, iniciatyvoje „EUTeens4Green“ ir projekte „Youth4OutermostRegions“.

⁵⁵ Komunikatas dėl ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos.

TODĖL RAGINA VALSTYBES NARES IR EUROPOS KOMISIJĄ, DERAMAI
ATSIŽVELGIANT Į SUBSIDIARUMO PRINCIPĄ:

52. Pabrėžti ir pripažinti kaimo ir atokiose vietovėse gyvenančių jaunuolių strateginį vaidmenį siekiant žaliosios, teisingos ir įtraukios pertvarkos, išlaikant apsirūpinimo maistu ir klimato saugumą, skatinant biologinę įvairovę ir kaimo vietovių atgaivinimą, kuriant kokybiškas darbo vietas ir įtraukiant jaunimą į pertvarką⁵⁶.
53. Sudaryti sąlygas lygiateisiam kalbų mokymuisi, palengvinant tarpvalstybinį bendradarbiavimą, sudarant geresnes galimybes formaliajam, neformaliajam mokymuisi ir savišvietai ir pritaikytam kalbų mokymuisi, daugiausia dėmesio skiriant kasdieniam vartojimui.
54. Bendradarbiaujant su atitinkamais sektoriais, gerinti sąlygas jaunimui sėkmingai gyventi vietoje, remiant iniciatyvas, kuriose veiksmingai naudojami vietos ištekliai ir infrastruktūra, kad kaimo ir atokiose vietovėse, įskaitant atokiausius regionus, būtų kuriami tvarūs pragyvenimo šaltiniai, taip pat skatinant rengti tinkamo būsto iniciatyvas, pritaikytas šiose vietovėse gyvenančio jaunimo poreikiams.
55. Veiksmingai skatinti kartų kaitą⁵⁷ ir remti jaunuosius verslininkus, įskaitant, be kita ko, jaunuosius ūkininkus, kaimo ir atokiose vietovėse, didinant galimybes gauti startuolių paramą ir tokios paramos prieinamumą. Teikti tikslinę informaciją, galimybes naudotis erdvėmis, infrastruktūra, finansine parama ir ištekliais, taip pat galimybę dalyvauti mokymo ir mentorystės programose, sudarančiose sąlygas perspektyviems verslininkams, įskaitant, be kita ko, jaunuosius ūkininkus, įveikti pradines kliūtis ir su pasitikėjimu realizuoti savo sumanymus, taip atgaivinant kaimo ekonomiką ir skatinant darnų vystymąsi bei inovacijas visoje Europoje.

⁵⁶ Apsirūpinimo maistu informacijos tinklas (FSIN) ir Pasaulinis kovos su maisto krizėmis tinklas, 2024 m. pasaulinė ataskaita dėl maisto krizės 2024 m. GRFC 2024, Roma.

⁵⁷ Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai „2023–2027 m. laikotarpio BŽŪP strateginių planų santrauka: bendros pastangos ir kolektyvinis užmojis“, Briuselis, 2023 11 23, COM(2023) 707 final.

56. Stiprinti tarpsektorinį bendradarbiavimą formaliojo ir neformaliojo švietimo ir mokymo srityje, daugiau dėmesio skiriant žmogiškųjų išteklių kvalifikacijos kėlimui ir plėtojimui, darbo sąlygų gerinimui ir švietimo bei mokymo įstaigų infrastruktūros bei įrangos užtikrinimui ir prieinamumui tose vietovėse, kuriose kyla daugiausia sunkumų.
57. Užtikrinti aktyvų kaimo jaunimo ir atitinkamų organizacijų dalyvavimą politinėse diskusijose ir sprendimų priėmimo procese vietos, regioniniu, nacionaliniu ir ES lygmenimis, bendradarbiaujant atitinkamos politikos rengimo, įgyvendinimo ir vertinimo metu ir, kai įmanoma, teikiant išsamius atnaujintus ir suskirstytus duomenis apie kaimo jaunimą, įskaitant, be kita ko, jaunuosius ūkininkus, taip sudarant sąlygas politikos formuotojams tikslingiau orientuoti politiką bei intervencines priemones ir kurti jaunimui pritaikytus sprendimus. Imtis tinkamų priemonių siekiant kovoti su neigiamų demografinių tendencijų, darančių poveikį kaimo ir atokiose vietovėse gyvenančių jaunuolių, įskaitant, be kita ko, jaunuosius ūkininkus, gyvenimui, įtaka.
58. Stiprinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą ir ES priemones psichikos ir fizinės sveikatos srityje skatinant psichikos sveikatos mokslinius tyrimus, kuriant bendrus stebėsenos ir prevencijos metodus mažiau išsivysčiusioms teritorijoms ir dalijantis gerąja praktika, susijusia su psichikos sveikatos paslaugų sklaida kaimo ir atokiose vietovėse.

Šiose išvadose vartojamų terminų apibrėžtys:

„Kaimo vietovės“ – už miestų klasterių esančios vietos administracinės bendruomenės, kurioms daugiausia būdingas mažesnis gyventojų tankumas, konkretus sociogeografinis ir kultūrinis įvaizdis, gamtos išteklių artumas, taigi ir skirtingos ekonominės perspektyvos; kartu jose yra nustatytų poreikių toliau gerinti konkrečias paslaugas jaunimui ir bendrajai populiacijai.

„Gyvenimo kokybės“ rodikliai apima įvairias temas ir (arba) dimensijas, įskaitant materialines gyvenimo sąlygas, užimtumą, švietimą, sveikatą, socialinius ryšius, saugą ir saugumą, pasitikėjimą, diskriminaciją ir aplinką.

„Tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimas“ – politikos peržiūra iš kaimo perspektyvos, kad ši politika atitiktų kaimo vietovėse gyvenančių ir dirbančių žmonių poreikius. Siekdama įvertinti pagrindinių ES teisėkūros iniciatyvų poveikį kaimo vietovėms, Europos Komisija nustatė tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimo mechanizmą, kuris yra geresnio reglamentavimo darbotvarkės dalis.

„Kaimo atgaivinimas“ – būdas teigiama kryptimi keisti kaimo vietoves dabartinėms ir būsimoms kartoms.

„Kaimiškumas“ dažnai neapibrėžiamas, tačiau šiame dokumente kaimo vietoves sudaro du geografiniai lygmenys: kaimo vietovės (vietos administracinių vienetų (LAU) lygmens klasifikatorius) ir regionas, kuriame vyrauja kaimo vietovės (klasifikuojant bendro teritorinių statistinių vienetų klasifikatoriaus 3-io lygmens (NUTS-3) regionus). Tiek kaimo vietovės, tiek regionai, kuriuose vyrauja kaimo vietovės, apibrėžiami vienodai: dauguma jų gyventojų gyvena kaimų tinklelio gardelėse. LAU klasifikacijoje apibrėžiamas urbanizacijos laipsnis, o NUTS-3 lygmens regionų klasifikacija yra susijusi su miesto ir kaimo regionų tipologija.

„Atokios vietovės“ – vietos ir regioninės administracinės bendruomenės, kurių dauguma išsidėsčiusios už miestų klasterių ir kurioms būdinga tai, kad į jas sunku fiziškai patekti – daugiausia dėl geografinės / gamtinės takoskyros (įskaitant, be kita ko, salas ir (arba) kalnus), bet ir dėl ribotų ar retesnių viešojo transporto paslaugų ir (arba) sudėtingų skaitmeninio junglumo sąlygų. Šioms vietovėms gali būti būdingi tie patys pirmiau apibrėžtų „kaimo vietovių“ ypatumai. Atokioms vietovėms priskiriami ir SESV 349 straipsnyje nurodyti ES atokiausi regionai.

Terminas „glokalus“ reiškia sklandžią vietos (lokalinio) ir pasaulinio (globalinio) lygmenų integraciją; visapusišką junglumą, kurį lemia kelionės, verslas ir komunikacijos, taip pat noras ir gebėjimas mąstyti pasauliniu mastu ir veikti vietos lygmeniu. „Glokalizacijos sąvoka apima dinaminę, kontingentinę ir dvykryptę pasaulinio ir vietos matmenų dialektiką“ (Swyngedouw (2004)). Tarp pačių aktualiausių pasaulinių tendencijų, darančių poveikį jaunimui, yra klimato kaita, neproporcingai veikianti kaimo bendruomenes ir žemės ūkio pragyvenimo šaltinius, ir vis labiau įsigalinčios skaitmeninės technologijos, kurios ir teikia galimybių, ir kelia iššūkių, kiek tai susiję su skaitmeniniu raštingumu, galimybėmis gauti išsilavinimą ir užimtumu. Be to, pasauliniu mastu svarbūs iššūkiai yra ekonominė nelygybė ir jaunimo nedarbas – dėl jų dažnai reikia vietos inovacijų darbo vietų kūrimo, įgūdžių ugdymo ir verslumo srityse. Psichikos sveikatos problemos, kurias dar labiau paaštrina pasaulinės krizės ir įtampos visuomenėje, taip pat reikalauja vietos lygmeniui atžvalgaus požiūrio į paramą ir atsparumo didinimą. Be to, siekiant toliau skatinti socialinę teisingumą ir įtraukumą, reikia specialiai pritaikytų sprendinių, kad būtų sprendžiami lyčių lygybės, rasinių skirtumų ir prieigos prie išteklių klausimai, atsižvelgiant į unikalią kultūrinę ir socialinę dinamiką įvairiuose regionuose. Jaunuoliai, įveikdami šiuos pasaulinius iššūkius ir tuo tikslu pasitelkdami vietos lygmeniu aktualias strategijas, gali išnaudoti glokalizacijos potencialą, kad savo bendruomenėse kurtų tvarią ir atsparią ateitį.

„Specialistų ugdymo kliūtys“, kaip aprašyta Komisijos komunikate „Specialistų potencialo išnaudojimas Europos regionuose“, nurodo daugialypį iššūkį, su kuriuo susiduria kai kurie ES regionai, patiriantys didelį darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus mažėjimą, mažą ir neaugančią aukštojo mokslo absolventų dalį ir neigiamą 15–39 m. amžiaus gyventojų judumą. Tai lemia vietos ekonomikos, darbo rinkų, švietimo, mokymo ir suaugusiųjų mokymosi sistemų neefektyvumą, taip pat prastus inovacijų, valdymo, verslo plėtros ir prieigos prie paslaugų rezultatus.

„Vertikalieji ir horizontalieji kalbos barjerai“ apibūdina kompleksiškus kalbos barjerus, su kuriais susiduria daugelis kaimo jaunimo. Horizontalusis segmentas visų pirma susijęs su tinkamų galimybių mokytis užsienio kalbų trūkumu, o kalbant apie vertikalųjį segmentą akcentuojama, kad sunku suprasti sudėtingą kalbą, kuria pateikiami kai kurie esami ištekliai, taip pat tai, kad formuluotės nepakankamai aiškios jaunimui.

Nuorodos

Europos Sąjungos Taryba

- Europos Sąjungos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje sistemos: 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija, OL C 456, 2018 12 18.
- Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių atstovų rezoliucija, kuria nustatomos ES jaunimo dialogo valdymo gairės. 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija (OL C 189, 2019 6 5).
- Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl daugiau galimybių jaunimui kaimo ir atokiose vietovėse, OL C 193, 2020 6 9.
- Išvados dėl ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos, dok. 15631/23.
- Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl jaunimui įtraukios visuomenės, OL C, C/2024/3808, 2024 6 27.
- Tarybos išvados dėl psichikos sveikatos, dok. 15971/23.
- 2020 m. spalio 30 d. Tarybos rekomendacija „Tiltas į darbo rinką. Sustiprinta Jaunimo garantijų iniciatyva“, kuria pakeičiama 2013 m. balandžio 22 d. Tarybos rekomendacija dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo, 2020/C 372/01.

- 2024 m. gegužės 13 d. Tarybos rekomendacija „Europa kelyje“ – mobilumo mokymosi tikslais galimybės visiems, OL C, C/2024/3364.
- Tarybos ir valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl visapusiško požiūrio į Europos Sąjungos jaunuolių psichikos sveikatą, OL C, C/2023/1337, 2023 11 30.

Europos Vadovų Taryba

- Europos Vadovų Taryba, 2019–2024 m. ES strateginė darbotvarkė, 2019 m. birželio 20 d.
- Enrico Letta, *Much more than a market, Speed, Security, Solidarity Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens* („Daug daugiau nei rinka. Sparta, saugumas ir solidarumas – bendrosios rinkos įgalinimas siekiant tvarios ateities ir klestėjimo visiems ES piliečiams“), 2024 m. balandžio mėn.

Europos Komisija

- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Ilgalaikė ES kaimo vietovių vizija: stipresnės, sujungtos, atsparios ir klestinčios kaimo vietovės iki 2040 m.“, COM(2021) 345 final.
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Ilgalaikė ES kaimo vietovių vizija: stipresnės, sujungtos, atsparios ir klestinčios kaimo vietovės iki 2040 m.“, COM(2021) 345 final. Tarnybų darbinis dokumentas (1–3 dalis).
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Pirmenybė žmonėms, tvaraus ir integracinio augimo užtikrinimas, ES atokiausių regionų potencialo atskleidimas“, COM(2022) 198 final.

- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Specialistų potencialo išnaudojimas Europos regionuose“, COM(2023) 32 final.
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Lygybės Sąjunga. 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategija“, COM(2021) 101 final.
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Lygybės Sąjunga. 2020–2025 m. LGBTIQ asmenų lygybės strategija“, COM(2020) 698 final.
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Lygybės Sąjunga. 2020–2025 m. lyčių lygybės strategija“, COM(2020) 152 final.
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Lygybės Sąjunga. 2020–2025 m. ES kovos su rasizmu veiksmų planas“, COM(2020) 565 final.
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Lygybės Sąjunga. ES romų lygybės, įtraukties ir dalyvavimo strateginis planas“, COM(2020) 620 final.
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl visapusiško požiūrio į psichikos sveikatą (Komunikatas dėl visapusiško požiūrio į psichikos sveikatą), COM(2023) 298 final.

- Europos Komisija, Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas, 9-oji ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos ataskaita (9-oji sanglaudos ataskaita), 2024 m. kovo mėn.
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl 9- osios sanglaudos ataskaitos, COM(2024) 149 final.
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Demografiniai pokyčiai Europoje. Veiksmų rinkinys“, COM(2023) 577 final.
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2021–2027 m. skaitmeninio švietimo veiksmų planas. Švietimo ir mokymo pritaikymas prie skaitmeninio amžiaus“, COM(2020) 624 final.
- Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Bendros žemės ūkio politikos poveikio kaimo vietovių teritorinei plėtrai vertinimo santrauka“ {SWD(2021) 398 final}.
- Europos regioninės plėtros fondas, INTERREG Europe, Politikos dokumentas: *How to boost entrepreneurship in rural areas?* („Kaip skatinti verslumą kaimo vietovėse?“), 2020 m. balandžio mėn.
- Europos Komisijos Švietimo ir kultūros generalinis direktoratas, *Erasmus + Inclusion & Diversity Strategy in the Field of Youth* („„Erasmus+“ įtraukties ir įvairovės strategija jaunimo srityje“), 2014 m. gruodžio mėn.
- Perpiña Castillo, C., Jacobs-Crisioni, C., Barranco, R., Curtale, R., Kompil, M., Vallecillo, S., Auteri, D. ir Dijkstra, L., *Opportunities and challenges for remote rural areas in the European Union* („Atokių kaimo vietovių galimybės ir problemos Europos Sąjungoje“), Europos Komisija, Ispira, 2023, JRC135398.
- Europos Sąjungos leidinių biuras, *Study on living conditions and access to selected basic needs in the EU outermost regions – 2024* („Gyvenimo sąlygų ir galimybių patenkinti atrinktus pagrindinius poreikius atokiausiuose ES regionuose tyrimas, 2024 m.“): ISBN 978-92-68-11899-3, doi: 10.2776/185784 KN-05-24-084-EN-N.

- Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai „2023–2027 m. laikotarpio BŽŪP strateginių planų santrauka: bendros pastangos ir kolektyvinis užmojis“, Briuselis, 2023 11 23, COM(2023) 707 final.
- Europos Sąjungos leidinių biuras, Eurostato regionų metraštis – 2023 m. leidimas.
- Eurostato internetinė statistika: „Miesto ir kaimo Europa. Gyvenimo kokybė kaimo vietovėse 2022 m.“.
- ES BŽŪP tinklas: *Supporting the health and well-being of Europe’s agricultural workforce, Policy Insight* („Parama Europos žemės ūkio darbuotojams ir jų gerovei. Politikos įžvalga“), 2023 m. birželio mėn.
- Europos Komisija, Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas, *Taking stock of how CAP strategic plans contribute to the objectives of the long-term vision for the EU’s rural areas* („Kaip BŽŪP strateginiai planai padeda siekti ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos tikslų“), galutinė ataskaita, Europos Sąjungos leidinių biuras, 2023 m.
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Pirmenybė žmonėms, tvaraus ir integracinio augimo užtikrinimas, ES atokiausių regionų potencialo atskleidimas“, COM(2022) 198 final.
- Europos Komisija, Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas: *Open letter on the launch of the Rural Pact* („Atviras laiškas dėl Kaimo pakto paskelbimo“), 2021 m. gruodžio 17 d.

Europos Sąjungos ir Europos Tarybos jaunimo partnerystė

- Jaunimo partnerystė, *Young people in rural areas: diverse, ignored and unfulfilled* („Jaunimas kaimo vietovėse: įvairus, ignoruojamas ir nesirealizavęs“), 2021 m. kovo mėn.

Jungtinės Tautos

- Jungtinės Tautos, A/RES/70/1, „Keiskime mūsų pasaulį. Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.“.
- FAO ir IFAD, 2019 m., Jungtinių Tautų šeimos ūkininkavimo dešimtmetis 2019–2028 m. Pasaulinis veiksmų planas. Roma.
- Apsirūpinimo maistu informacijos tinklas (FSIN) ir Pasaulinis kovos su maisto krizėmis tinklas, 2024 m. pasaulinė ataskaita dėl maisto krizės 2024 m. GRFC 2024, Roma.

EBPO

- EBPO, *Recommendation of the Council on creating better opportunities for young people* („Tarybos rekomendacija dėl geresnių galimybių jaunimui kūrimo“), Tarybos posėdis ministrų lygmeniu, 2022 m. birželio 9–10 d., JT03497457.

Kiti

- Moxon D., Bárta O. (2024). *EUYD10 Results of the Consultation Phase: We Need Youth* („ESJD10 konsultavimosi fazės rezultatai: mums reikia jaunimo“). DOI: 10.5281/zenodo.10656746.
